

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

© 2016 СЛОБОДЯНЮК О. В.

УДК 338.43+368

Слободянюк О. В. Фінансові механізми управління ризиками аграрного страхування в Україні

Метою статті є дослідження суб'єктно-об'єктного складу управління ризиками аграрного страхування в Україні та розробка на цій основі дієвих фінансових механізмів. Показано, що створення в Україні Аграрного страхового пулу відповідає світовій практиці, але не враховує ступеня зрілості вітчизняного страхового ринку і рівня розвитку ринкових відносин у сільському господарстві України. Доведено, що потребують розширення об'єкти аграрного страхування за рахунок субсидіювання страхування тварин. Аргументовано, що інституціональні умови страхового та аграрного ринків України потребують змін суб'єктного складу їх гравців: функції штучно створених операторів зі збуту сільськогосподарської продукції, а також надання страхових субсидій доцільно передати аграрним біржам. Діяльність страхових компаній зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою має ліцензуватися Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Це дозволить подолати вади ручного управління страховим та аграрним ринками України, що надасть поштовх подальшому розвитку ринковим відносинам у національній економіці.

Ключові слова: аграрне страхування, фінансові механізми, управління ризиками.

Бібл.: 14.

Слободянюк Ольга Василівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Одеський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету (вул. 25 Чапаївської дивізії, 6, Одеса, 65070, Україна)

E-mail: --2008@ukr.net

УДК 338.43+368

UDC 338.43+368

Слободянюк О. В. Финансовые механизмы управления рисками аграрного страхования в Украине

Целью статьи является исследование субъектно-объектного состава управления рисками аграрного страхования в Украине и разработка на этой основе действенных финансовых механизмов. Показано, что создание в Украине Аграрного страхового пула отвечает мировой практике, но не учитывает степени зрелости отечественного страхового рынка и уровня развития рыночных отношений в сельском хозяйстве Украины. Доказано, что требуют расширения объекты аграрного страхования за счет субсидирования страхования животных. Аргументировано, что институциональные условия страхового и аграрного рынков Украины требуют изменений субъектного состава их игроков: функции искусственно созданных операторов по сбыту сельскохозяйственной продукции, а также предоставление страховых субсидий целесообразно передать аграрным биржам. Деятельность страховых компаний по страхованию сельскохозяйственной продукции с государственной поддержкой должна лицензироваться Национальной комиссией, осуществляющей государственное регулирование в сфере рынков финансовых услуг. Это позволит преодолеть изъяны ручного управления страховым и аграрным рынками Украины, что даст толчок дальнейшему развитию рыночным отношениям в национальной экономике.

Ключевые слова: аграрное страхование, финансовые механизмы, управление рисками.

Библ.: 14.

Слободянюк Ольга Васильевна – кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой финансов, денежного обращения и кредита, Одесский торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета (ул. 25 Чапаевской дивизии, 6, Одесса, 65070, Украина)

E-mail: --2008@ukr.net

Slobodyanyuk O. V. The Financial Mechanisms for Risk Management of the Agrarian Insurance in Ukraine

The article is aimed at studying the subject-object composition of risk management of the agrarian insurance in Ukraine and developing effective financial mechanisms on this basis. It is displayed that establishing in Ukraine an Agrarian insurance pool go with the relevant international practice, but does not take into consideration the degree of maturity of the domestic insurance market and the level of development of market relations in the agriculture of Ukraine. It has been proven that expansion of agricultural insurance objects by subsidizing the insurance of animals is required. The article argues that the institutional conditions of both the insurance and the agrarian markets of Ukraine require changes as to the subject composition of their actors: artificially created operators for marketing of agricultural products, as well as providing insurance subsidies will be more appropriate to transfer to the agricultural exchanges. Activities of insurance companies for agricultural products with the State support must be licensed by the National commission for State regulation in the sphere of markets for financial services. This will provide to overcome the shortcomings of manual control of insurance and agrarian markets of Ukraine, which must give an impetus to the further development of market relations in the national economy.

Keywords: agrarian insurance, financial mechanisms, risk management.

Bibl.: 14.

Slobodyanyuk Olga V. – PhD (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Finance, Money Turnover and Credit, Odesa Institute of Trade and Economy of Kyiv National University of Trade and Economy (6 25 Chapayivskoi Divyizii Str., Odesa, 65070, Ukraine)

E-mail: --2008@ukr.net

Від початку військово-політичної кризи сільське господарство перетворилося на локомотив розвитку національної економіки. У 2015 р. рівень рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції збільшився до 45,9%, що на 20,1% більше рівня попереднього року. За підсумками 1 півріччя 2016 р. індекс продукції рослинництва становить 111,5%. Вітчизняні сільськогосподарські підприємства є передовими з виробництва зернових культур, займають лідерські позиції на світових ринках і забезпечують значні надходження

в країну експортної виручки. Незважаючи на досягнуті результати, аграрні товаровиробники не отримують необхідного страхового захисту, а проблема формування ринку агрострахування в Україні залишається невирішеною. Погоджуємося з О. А. Сидоренко, що причинами такої ситуації є: висока вартість страхових полісів унаслідок ризикованості сільськогосподарського виробництва, недостатня кількість привабливих страхових продуктів, низький рівень довіри страхувальників-аграріїв до страховиків [1, с. 73]. У цьому контексті Дранус В. В.

справедливо стверджує, що коло цих заплутаних проблем важко вирішити без участі держави, оскільки результати господарської діяльності в аграрному секторі більше, ніж у будь-якому іншому секторі економіки, залежать від погодних факторів та, відповідно, наражаються на ризики, що перебувають поза межами впливу на них господарюючого суб'єкта, і вимагають системного підходу [2, с. 37].

Загальні проблеми страхування сільськогосподарської діяльності досліджуються в роботах Горіславської І. В., Плаксії І. І., Ткачук М. І., Терешко А. Р. [3–5], Кравчук О. В. [6]. Високо оцінюючи науковий доробок указаних авторів, слід визнати недостатню розробленість питань створення фінансових механізмів управління ризиками аграрного страхування в Україні.

Метою статті є дослідження суб'єктно-об'єктного складу управління ризиками аграрного страхування в Україні та розробка на цій основі дієвих фінансових механізмів.

Державна підтримка сільського господарства може бути розглянута як врегульована нормами права сукупність організаційних економічних, правових та інших засобів (пільг, переваг, преференцій), що надаються державою сільськогосподарським товаровиробникам за рахунок державних ресурсів або шляхом відмови держави від отримання певних доходів.

Страхування сільськогосподарської продукції та майна спрямоване як на забезпечення захисту інтересів держави та сільськогосподарських товаровиробників, так і на забезпечення додаткового контролю за виконанням сільськогосподарськими товаровиробниками технічних умов, регламентів, методик вирощування та культивування сільськогосподарської продукції.

Основними страховими послугами в аграрній сфері є: страхування врожаїв та страхування тварин. Особливостями в системі аграрного страхування є: потреба організації страхових пулів через високий рівень кумулятивних і територіальних ризиків; захист майнових інтересів суб'єктів аграрної сфери шляхом укладання специфічних страхових послуг; участь держави в процесі страхування.

У зв'язку з прийняттям у 2012 р. Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» [7] у Закон України «Про страхування» [8] внесено зміни, і страхування сільськогосподарської продукції виокремлено в окремий вид добровільного страхування. Це сприяло наближенню агрострахування до європейських стандартів. Згідно із законом держава розпочала програму фінансової підтримки, яка передбачала компенсацію 50% страхового платежу при страхуванні сільськогосподарської продукції на випадок її загибелі внаслідок настання певних страхових ризиків.

Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» передбачає стандартизацію умов страхування, введення стандартних страхових тарифів, типового договору і форм документів, що сприятиме уніфікації діяльності

страхових організацій на ринку страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

На вітчизняному рівні передачу ризиків в аграрній сфері частково вирішено завдяки створенню Аграрного страхового пулу як єдиного об'єднання страховиків, який розпочав свою діяльність наприкінці 2012 р. Метою його заснування є співпраця страховиків приватного сектора та держави [3; 4]. Створення Пулу було нелегким, оскільки з 11 заявлених і поданих пакетів документів лише 4 страхові компанії потрапили до його складу, що пояснюється запровадженням відповідних вимог до учасників, встановлених розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг «Про затвердження Вимог щодо участі страхових компаній (страховиків) у страхуванні сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» [9].

Станом на 01.07.2016 р. у склад Пулу входять чотири ПрАТ (Приватних акціонерних товариств): «Страхова компанія (СК) «Брокбізнес», «СК «Страхові гарантії», «Українська аграрно-страхова компанія», «СК «Альфа страхування», а також ТДВ (товариства з додатковою відповідальністю): «СК «Агрополіс», «Страхове товариство «Домінанта» (членство останньої призупинено у зв'язку із заборгованістю щоквартальних членських внесків). До функцій Пулу потрібно включити стандартизацію роботи страховиків за субсидованими продуктами, затвердження єдиних тарифів і правил роботи. При цьому систематичне порушення терміну виплати страхового відшкодування повинно стати підставою для виключення страховика з Пулу.

Відповідно до законодавства Пул є єдиним об'єднанням страховиків, які здійснюють страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Участь страховиків у Пулі є умовою для здійснення страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Пул є юридичною особою, неприбутковою організацією та має власний статут, що затверджується зборами засновників (членів) Пулу та реєструється відповідно до вимог законодавства. Головним завданням Пулу є координація діяльності страхових компаній та сприяння наданню сільгоспвиробникам якісних страхових послуг. До його функцій входить впровадження нових стандартних страхових продуктів, організація якісних програм перестрахування. Відповідно до ст. 18 «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» у разі настання надзвичайної ситуації, яка набуває масштабів катастрофи, за умови недостатності коштів у страховому фонді покриття катастрофічних ризиків, держава через центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику, надає Пулу бюджетну позику, порядок надання та використання якої затверджує Кабінет Міністрів України. Враховуючи цю вимогу, доцільно було би передбачити серед членів Пулу не лише приватних страховиків, але й орган центральної виконавчої влади, що здійснює реалізацію державної аграрної політики, політики у сфері сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави, шляхом унесення відповідних змін до

п. 7 ст. 16 Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» та ст. 13 Закону України «Про страхування».

До кола суб'єктів аграрних страхових правовідносин необхідно включати аварійних комісарів, які відповідно до ч. 2 ст. 25 Закону України «Про страхування» є особами, які займаються визначенням причин настання страхового випадку та розміру збитків та можуть виступати на боці як страховика, так і страхувальника. Діяльність аварійних комісарів, як учасників аграрних страхових правовідносин, щодо з'ясування обставин і причин настання страхового випадку та визначення розміру збитків опосередковується договором із страховиком.

Пул надає три страхові продукти для захисту сільськогосподарських ризиків вирощування сільськогосподарських культур із державною підтримкою:

1 – страхування на весь період вирощування (посіви та майбутній врожай озимих зернових культур, майбутній врожай – кукурудзи на зерно, яких зернових культур, сої, соняшнику);

2 – страхування на період перезимівлі (площі посівів озимих зернових культур);

3 – страхування на весняно-літній період (посіви та майбутній врожай озимих зернових культур, майбутній врожай кукурудзи зернової).

На відміну від розвинутих країн в Україні нерозвиненим є субсидювання страхування тварин. Однією з причин цього є очевидна неузгодженість нормативно-правових актів, що регулюють страхування сільськогосподарських тварин [5, с. 47]. Причому Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» врегулює питання страхування сільськогосподарських тварин лише з використанням державної підтримки, на відміну від Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків» [10], яка передбачає обов'язкове страхування не для всіх сільськогосподарських тварин, а лише для племінних, а також зоопаркових і циркових. На нашу думку, необхідно внести відповідні зміни до законодавства і передбачити обов'язкове страхування як для племінних тварин, так і до інших сільськогосподарських тварин, навіть тих, що не є предметом договору страхування з державною підтримкою.

Основним фактором розвитку агрострахування в країні є державна програма закупівель ПАТ «Аграрний Фонд України» та ПАТ «Державна продовольчо-зернова Корпорація України» (ДПЗКУ). Ці дві державні установи займають важливе місце у підтримці рівноваги на ринку сільськогосподарської продукції та мають за кінцеву мету сприяння задоволенню потреб населення і забезпеченню продовольчої незалежності України, запобіганню ускладненням та безпідставному підвищенню цін на ринках об'єктів державного цінового регулювання, утвердження та зміцнення іміджу України як потужного виробника і експортера на світовому ринку зерна [6, с. 41]. Ці установи співпрацюють з аграріями на умовах укладання

спотових і форвардних угод. Зазначені угоди з реальним товаром укладаються з метою фізичного переходу товару від продавця до покупця на умовах, передбачених угодою. У порівнянні з Аграрним фондом ДПЗКУ зазвичай поступається обсягами закупівель. Обсяги закупівель Аграрним фондом майже вдвічі перевищують закупівлі ДПЗКУ. Відносно страхування, то вся продукція за форвардними контрактами має бути застрахована.

ДПЗКУ – національний оператор українського зернового ринку, найпотужніша державна вертикально інтегрована компанія в аграрному секторі економіки України, створена у 2011 р. шляхом перетворення державного підприємства «Державна продовольчо-зернова корпорація України» в публічне акціонерне товариство «Державна продовольчо-зернова корпорація України».

Корпорації належить 10% сертифікованих елеваторних потужностей України, можливості портових терміналів ПАТ «ДПЗКУ» дозволяють забезпечити до 12% середньорічних обсягів експортної перевалки українського зерна, переробні підприємства корпорації здатні задовольнити до 15% потреб внутрішнього ринку України у борошні, крупах та комбікормах.

На сьогоднішній день «ДПЗКУ» є активним і висококонкурентним учасником зернового ринку, стабільним партнером сільгоспвиробників, надійним постачальником зерна і продовольства іноземним контрагентам.

Основні напрямки діяльності ПАТ «ДПЗКУ»: приймання, зберігання, доведення до базисних кондицій та відвантаження зерна; виробництво широкого асортименту борошна, круп, пластівців, кормів і кормових добавок; портова перевалка зернових та олійних культур; закупівля та експорт зернових культур і продуктів їх переробки; реалізація міждержавних та міжурядових угод з постачання сільгосппродукції.

Мета і завдання діяльності корпорації – «ефективне корпоративне управління державними активами; розвиток елеваторної, зернопереробної, транспортної та портової інфраструктури; залучення кредитних та інвестиційних ресурсів у сільськогосподарське виробництво; пошук і розширення зарубіжних ринків збуту українського зерна та продуктів його переробки; утворення та зміцнення іміджу України як потужного виробника і експортера на світовому ринку зерна» [11].

З 1 квітня 2016 р. ПАТ «ДПЗКУ» розпочато програму закупівель зернових культур (пшениці, ячменю, кукурудзи та сої) майбутнього урожаю 2016 р. Цього року ДПЗКУ планує провести більш масштабну форвардну програму, за якою заплановано закупити 200 тис. тонн пшениці, 200 тис. тонн ячменю, 400 тис. тонн кукурудзи та 45 тис. тонн насіння сої.

Безпосереднє виконання всіх етапів закупівель державна корпорація здійснює через свої регіональні відділи. Реалізація даної програми проводиться в два етапи. Протягом першого етапу сільгоспвиробники мають подати до регіональних відділів заявки на участь у програмі, сформувати необхідний пакет документів та укласти договори страхування, поставки та застави май-

бутнього врожаю в центральному офісі ПАТ «ДПЗКУ». Після підписання договорів на поточний рахунок сільгоспвиробника здійснюватиметься попередня оплата.

Другий етап програми передбачає поставку зерна сільгосптоваровиробниками у кількості та якості згідно з умовами договору на філії ПАТ «ДПЗКУ», а також остаточний розрахунок у вигляді другого траншу, який здійснюватиметься з розрахунку обсягу поставленого товару і закупівельної ціни на даний вид зерна на конкретному зерновому складі на дату поставки за визначеною формулою.

Головними умовами для укладання договору є поставка збіжжя на зернові склади, які належать ДПЗКУ, попередня історія співпраці з корпорацією, фінансова стабільність підприємств, кредитна історія і позитивні висновки страхових експертів щодо стану посівів зернових, які будуть братися під заставу. Не мають шансів ті підприємства, які свідомо збираються отримати гроші і не повернути зерно, новостворені підприємства, збиткові або неприбуткові компанії та підприємства, у яких вже є незакриті великі кредити в банках.

ПАТ «ДПЗКУ» співпрацює по форвардних контактах лише з надійними партнерами. Для цього проводиться відкритий конкурс серед страхових компаній для поліпшення захисту виробників аграрної продукції при реалізації зерна майбутнього врожаю. Конкурсна комісія визначила перелік страхових компаній, з якими державна корпорація буде співпрацювати за програмою форвардних закупівель 2016 року. Переможцями конкурсу стали три компанії: ПрАТ «АСК «ІНГО Україна», АТ «Страхова компанія «Універсальна» та ПрАТ «Страхова компанія «ПЗУ Україна». Вони відповідають необхідним критеріям для здійснення страхування майбутнього врожаю сільськогосподарських культур.

Основні критерії вибору страхових компаній зводяться до такого [12]: «прозорість акціонерної структури; обсяг зібраних страхових премій страхування сільськогосподарських культур у 2015 році не менше, ніж 1 млн грн; наявність страхових виплат у разі настання страхового випадку за договорами комплексного страхування сільськогосподарських культур у 2015 році; входження в ТОП-10 кращих страхових компаній України; досвід у провадженні діяльності на ринку страхування сільськогосподарських культур не менше 5 років; наявність відокремлених підрозділів (філії, представництва не менш як в 10 областях України та в м. Києві та цілодобова лінію підтримки клієнтів); відсутність невиконаних заходів впливу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг; виконання в повному обсязі своїх зобов'язань перед страховальниками, перестраховальниками, по добровільному страхуванню сільськогосподарської продукції; наявність відповідного облігаторного перестраховочного покриття з перестраховиками, рейтинг яких не нижче А (Standad&Poors, Fitch IBCA, Moody's) тощо».

Публічне акціонерне товариство «Аграрний фонд» – провідний оператор аграрного сектора України, створений у 2013 р. державою в особі Кабінету Міністрів України. Єдиним акціонером Товариства є Міністерство аграрної політики та продовольства України. Метою ді-

яльності «Аграрного фонду» є створення сприятливих умов для розвитку сільського господарства, функціонування ринку сільськогосподарської продукції, підтримка вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника, а також одержання прибутку від провадження господарської діяльності відповідно до законодавства.

До 2015 р. ПАТ «Аграрний фонд» використовував непрозорі та неефективні умови угод із трьома невеликими страховими компаніями: «Фініст», «Здорово» та «Укрінстрах», які піддавали ризику сам «Аграрний фонд», як вигодонабувача, та покладали додаткові витрати на сільгоспвиробника в разі настання страхового випадку. Враховуючи специфіку діяльності та інтереси агровиробників, ПАТ «Аграрний фонд» удосконалив умови форвардних закупівель зерна і режим співпраці зі страховими компаніями у 2016 р.: співпраця з тими страховими компаніями, чії ризики перестраховують іноземні страхові компанії; зниження розміру франшизи до ринкового рівня – з 50% до 30%, а розмір страхового тарифу буде знижений з 5,5% до 3%. Перелік страхових компаній, з якими ПАТ «Аграрний фонд» співпрацює як вигодонабувач з добровільного страхування сільськогосподарської продукції [13]: СК «УАСК АСКА», СК «Іллічівське», АСК «Інго Україна», СК «РЗУ Україна», «Українська пожежно-страхова компанія» («УПСК»), СК «Універсальна», СГ «ТАС», СК «Країна», СК «УКРФІН-ПОЛІС». Ліміт відповідальності для кожної української компанії ПАТ «Аграрний фонд» розраховує самостійно на основі даних фінансової звітності страхових компаній та методики, що затверджена умовами конкурсу.

Важливу роль у розвитку страхування сільськогосподарських ризиків відіграє біржова інфраструктура, яка сприяє формуванню ринкових цін на сільськогосподарську продукцію. Аграрна біржа – це єдина державна товарна біржа в Україні, створена у 2005 р., яка забезпечує рівні умови для всіх учасників біржової торгівлі та сприяє розвитку ринку товарних деривативів, базовим активом яких є сільськогосподарська продукція.

Впродовж останніх років Аграрна біржа займає провідні позиції з організації торгівлі сільськогосподарськими товарами в Україні. На торговому майданчику Аграрної біржі можна укласти контракти на умовах спот і форвард. Аграрна біржа забезпечує: максимальне спрощення пошуку ринку збуту та постачальників; прозорість ринкового ціноутворення; свободу здійснення брокерської діяльності; безкоштовні та якісні консультації спеціалістів відділу торгів та юридичного відділу щодо ринкової кон'юнктури, процедури укладання договорів, вирішення спорів та інших питань, які стосуються біржової торгівлі; організацію державних закупівель сільськогосподарської продукції. Аграрна біржа володіє розгалуженою мережею регіональних відділень і представлена в кожному регіоні України.

Контроль за діяльністю Аграрної біржі у сфері регулювання та нагляду за операціями продажу товарів на умовах споту та форварду, а також за правильністю укладення та виконання зобов'язань за іншими видами

товарних деривативів, а також надання страхових субсидій – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [14].

ВИСНОВКИ

Основний науковий результат статті полягає в аналізі вдосконалення фінансових механізмів управління ризиками аграрного страхування в Україні на основі уточнення суб'єктно-об'єктного складу.

1. Створення в Україні Аграрного страхового пулу, як об'єднання страхових компаній, уповноважених проводити діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, відповідає світовій практиці, але не враховує ступінь зрілості вітчизняного страхового ринку і рівня розвитку ринкових відносин у сільському господарстві України.

2. Потребують розширення об'єкти аграрного страхування за рахунок субсидіювання страхування тварин, оскільки Аграрний страховий пул надає страхові продукти з державною підтримкою тільки для захисту сільськогосподарських ризиків вирощування сільськогосподарських культур, що суперечить світовій практиці.

3. Важливими операторами національного аграрного ринку є два публічні акціонерні товариства, єдиним акціонером яких є Міністерство аграрної політики та продовольства України. Утім, цей орган державного управління не є членом Аграрного страхового пулу, який здійснює державну підтримку сільськогосподарських виробників. До того ж, склад членів Пулу та уповноважених страхових компаній операторів аграрного ринку суттєво відрізняється через суб'єктивність критеріїв їх добору.

4. Інституціональні умови страхового та аграрного ринків України потребують змін суб'єктного складу їх гравців: функції штучно створених операторів зі збуту сільськогосподарської продукції, а також надання страхових субсидій доцільно передати аграрним біржам. Діяльність страхових компаній зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою має ліцензуватися Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Це дозволить подолати вади ручного регулювання страхового та аграрного ринків України, що надасть поштовх подальшому розвитку ринковим відносинам у національній економіці.

Перспективами подальших досліджень є проведення SWOT-аналізу організаційно-правових страхових компаній в Україні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Сидоренко О. А. Особливості страхування з державною підтримкою у аграрному секторі України / О. А. Сидоренко // Економіка та держава. – 2013. – № 4. – С. 71–74.

2. Дранус В. В. Аналіз ринку аграрного страхування в Україні / В. В. Дранус // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Серія : Економіка. – 2014. – Т. 247, вип. 235. – С. 35–40.

3. Горіславська І. В. До питання суб'єктного складу аграрних страхових правовідносин / І. В. Горіславська, І. І. Плаксії // Науковий вісник Національного університету біоре-

сурсів і природокористування України. Серія : Право. – 2014. – Вип. 197 (1). – С. 75–80.

4. Горіславська І. В. Правові засади діяльності Аграрного страхового пулу / І. В. Горіславська, М. І. Ткачук // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2013. – № 3. – С. 78–81.

5. Горіславська І. В. Правове регулювання окремих видів аграрних страхових відносин / І. В. Горіславська, А. Р. Терешко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Право. – 2014. – Вип. 197 (2). – С. 43–48.

6. Кравчук О. В. Страхування при співпраці з Аграрним фондом та Державною продовольчо-зерновою корпорацією України / О. В. Кравчук // Технологічний аудит і резерви виробництва. – 2015. – № 1 (7). – С. 37–42.

7. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 09.02.2012 р. № 4391-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>

8. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

9. Про затвердження Вимог щодо участі страхових компаній (страховиків) у страхуванні сільськогосподарської продукції з державною підтримкою : Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України від 09.10.2012 р. № 1671 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1714-12>

10. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування тварин на випадок загибелі, знищення, вимушеного забою, від хвороб, стихійних лих та нещасних випадків : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2003 р. № 590 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/590-2003-%D0%BF>.

11. Про корпорацію: Публічне акціонерне товариство «Державна продовольчо-зернова корпорація України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pzcu.gov.ua/ua/about>

12. Критерії оцінки страхових компаній, з якими співпрацює ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pzcu.gov.ua/public/images/files/Kriterii-otsinki.docx>

13. Співпраця зі страховими компаніями ПАТ «Аграрний фонд» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agrofond.gov.ua/activity/insurances/>

14. Про державну підтримку сільського господарства України : Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>

REFERENCES

Dranus, V. V. "Analiz rynku ahrarnoho strakhuvannia v Ukraini" [Analysis of the market of agrarian insurance in Ukraine]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia»*. Seriiia "Ekonomika", vol. 247, no. 235 (2014): 35–40.

Horislavska, I. V., and Plaksii, I. I. "Do pytannia subiektnoho skladu ahrarnykh strakhovykh pravovidnosyn" [To the question subject of the composition of agricultural insurance relations]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*. Seriiia "Pravo", no. 197 (1) (2014): 75–80.

Horislavska, I. V., and Tkachuk, M. I. "Pravovi zasady diialnosti Ahrarnoho strakhovoho pulu" [The legal framework of the Agrarian insurance pool]. *Naukovyi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, no. 3 (2013): 78–81.

Horislavska, I. V., and Tereshko, A. R. "Pravove rehuliuвання okremykh vydiv ahrarnykh strakhovykh vidnosyn" [Legal regulation of certain types of agricultural insurance relations]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy. Seriya "Pravo"*, no. 197 (2) (2014): 43-48.

Kravchuk, O. V. "Strakhuvannya pry spivpratsi z Ahrarnym fondom ta Derzhavnoi prodovalcho-zernovoiu korporatsieiu Ukrainy" [Insurance in cooperation with the Agrarian Fund and State food-grain Corporation of Ukraine]. *Tekhnolohycheskyi audyt y rezervy proyzvodstva*, no. 1 (7) (2015): 37-42.

"Kryterii otsinky strakhovykh kompanii, z yakymy spivpratsiuiе PAT «Derzhavna prodovalcho-zernova korporatsiia Ukrainy»" [Criteria for rating insurance companies, cooperates with PJSC "State food and grain Corporation of Ukraine"]. <http://www.pzcu.gov.ua/public/images/files/Kriterii-otsinki.docx>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>

[Legal Act of Ukraine] (1996). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

[Legal Act of Ukraine] (2012). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1714-12>

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/590-2003-%D0%BF>

[Legal Act of Ukraine] (2004). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>

"Pro korporatsiiu: Publichne aktsionerne tovarystvo «Derzhavna prodovalcho-zernova korporatsiia Ukrainy»" [About company: Public joint stock company "State food and grain Corporation of Ukraine"]. <http://www.pzcu.gov.ua/ua/about>

"Spivpratsia zi strakhovymy kompaniiamy PAT «Ahrarnyi fond»" [Cooperation with insurance companies PJSC "Agrarian Fund"]. <http://agrofond.gov.ua/activity/insurances/>

Sydorenko, O. A. "Osoblyvosti strakhuvannya z derzhavnoi pidtrymkoiu u ahrarnomu sektori Ukrainy" [Features of insurance with the state support in the agrarian sector of Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 4 (2013): 71-74.